

Amsterdam, 8 juni 2011

Aan: Vaste Commissie buitenlandse Zaken
Cc : Vaste Commissie EL&I, woordvoerders MVO

Betreft: Algemeen Overleg over Mensenrechten Commissie Buitenlandse Zaken 14 juni 2011

Geachte Kamerleden,

Op 14 juni bespreekt de Commissie Buitenlandse Zaken de notitie "Verantwoordelijk voor vrijheid: mensenrechten in het buitenlands beleid". Met het oog daarop doen wij u hierbij onze visie toekomen op het gedeelte van deze notitie dat gaat over maatschappelijk verantwoord ondernemen (pag. 14).

De passage over MVO gaat onder meer over de implementatie door de Nederlandse overheid van de nieuwe VN-richtlijnen rond mensenrechten en bedrijfsleven (*Guiding Principles on Business and Human Rights*). Deze zijn sinds 2005 ontwikkeld door de speciale vertegenwoordiger van de Verenigde Naties voor Bedrijfsleven en Mensenrechten, prof. John Ruggie, en worden naar verwachting op 17 juni in de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties aangenomen.

De richtlijnen zijn gebaseerd op een helder onderscheid tussen de *duty to protect* van staten en de *responsibility to respect* van bedrijven gebaseerd op een actieve 'zorgplicht' ('*due diligence*'). Daarnaast wordt ingegaan op de noodzaak tot '*access to remedy*' voor slachtoffers van schendingen door bedrijven. Zowel staten als bedrijven hebben daarin een rol te spelen.

In de Nederlandse voornemens tot implementatie van deze richtlijnen ligt de nadruk op het faciliteren van het bedrijfsleven in het nemen van haar verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren. Dit is zeker een belangrijke taak, maar de richtlijnen roepen ook op tot extra stappen die de staat zelf zou moeten zetten om invulling te geven aan de verplichting mensenrechten te beschermen. Ons inziens zou aangedrongen moeten worden op:

- **Een expliciete beoordeling van de mate waarin Nederland voldoet aan ieder van de richtlijnen rond '*duty to protect*' en '*access to remedy*' en het formuleren van beleid op terreinen waar verbetering mogelijk is.**

Nu de Nederlandse regering de richtlijnen steunt, dient zij ook aan te geven welke gevolgen dit moet hebben voor beleid en regelgeving op alle beleidsterreinen die invloed hebben op mensenrechten in relatie tot ondernemen. Ruggie noemt onder andere: investerings- en vrijhandelsverdragen, exportkrediet- en garantieregelingen, regelgeving op het gebied van mededinging en diverse vormen van ondersteuning aan bedrijven en commerciële transacties die de overheid aangaat met het bedrijfsleven.

De Nederlandse regering heeft op een aantal terreinen al maatregelen genomen die invulling geven aan haar '*duty to protect*', zoals duurzaam inkopen en de verplichting dat bij de eerste leverancier van een Nederlands bedrijf dat overheidssteun krijgt geen kinder- en dwangarbeid voorkomt. Een goede

implementatie van de richtlijnen van Ruggie zou echter betekenen dat vervolgstappen gezet worden, zoals het uitbreiden van de voorwaarden voor overheidssteun met alle mensenrechten en verder in de keten. Ruggie spreekt immers over de impact van een bedrijf op al haar *'business relations'*, inclusief de waardeketen, ook als het bedrijf niet direct heeft bijgedragen aan een mogelijke negatieve impact van bedrijfsactiviteiten bij haar relaties of in haar keten¹.

Ook ten aanzien van toegang tot recht en genoegdoening zijn verbeteringen mogelijk. Voorstellen hiertoe zoals het bevorderen van de transparantie over de concernstructuur en het uitbreiden van de rechtsbijstand, vindt u in onze brief aan de Kamer voor het AO over MVO van 27 april 2011².

Met het aannemen van deze richtlijnen in de VN mensenrechtenraad in juni 2011, is het proces niet afgerond. Implementatie en nadere uitwerking van het *'Protect, Respect and Remedy'*-raamwerk dienen gestimuleerd te worden door een sterk vervolgmandaat. In de notitie ontbreekt een inhoudelijke visie van de Nederlandse overheid op het vervolgmandaat. U kunt daarom aandringen op:

- **Nederlandse inspanning, zowel diplomatiek en politiek als middels financiering, voor een krachtig vervolgmandaat.**

Prof. Ruggie heeft zelf een aantal voorstellen gedaan voor een vervolgmandaat³. Daarnaast hebben internationale NGO's, waaronder het Europese netwerk (ECCJ) waar het MVO Platform deel van uitmaakt, onlangs een verklaring gepubliceerd met daarin een nadere omschrijving van gewenste aspecten van het vervolgmandaat.⁴ Zowel bedrijven als staten zouden ondersteund moeten worden bij de implementatie, good practices kunnen in kaart gebracht, en ervaringen van slachtoffers van bedrijfsgerelateerde schendingen die toegang zoeken tot recht en genoegdoening, dienen te worden gemonitord. Een vervolgmandaat zou ook de ontwikkeling van verdergaand wettelijke maatregelen ter bescherming van de mensenrechten moeten inhouden.

Wij hopen dat u deze overwegingen mee zult nemen in uw debat en zijn graag bereid tot nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Suzan van der Meij & Gerard Oonk

¹ Guiding principle 13 (p14) en guiding principle 17 (p16).

²Zie: http://mvoplatform.nl/publications-nl/Publication_3660-nl

³ Zie: <http://www.business-humanrights.org/media/documents/ruggie/ruggie-special-mandate-follow-up-11-feb-2011.pdf>

⁴ <http://www.business-humanrights.org/media/documents/joint-civil-society-statement-on-business-and-human-rights-may-2011.pdf>